

Історія II

12-13-2025

Тиждень #14

Лекція #13:

Україна після Другої Світової Війни 1945-1953
(прозівка 39 – прозівки 69)

Завдання (з книжки *Новітня історія України 1945-2001*):

Прочитати:

Лекція #14:

Україна за Микити Хрущова (1954-1964)
ст. 13-15

Виконати:

Написати відповіді на питання 1-10 на ст. 15 в книжці *Новітня історія України 1945-2001*.

Україна за Микити Хрущова (1953-1964)

1. Після смерти Сталіна в 1953 р. в Москві до влади прийшла „трійка“ — Маленков, Булганін і Хрущов. За кілька років Хрущов позбувся своїх суперників і став Першим секретарем ЦК Компартії СРСР. Хрущов запровадив деякі зміни. На XX з'їзді Комуністичної партії (1956) він виступив проти „культу особи Сталіна“, припинив терор, замінивши НКВД на КГБ (Комітет Державної Безпеки). Дозволив дати амністію багатьом політичним в'язням большевицьких концтаборів, між ними й українцям. Селянам було надано право на пашпорти і дозволено залишати колгоспи і села та їхати до міст. Селяни одержали присадибні ділянки — трохи землі біля хати, щоби тримати корову, кури, свинку та садовити городовину й овочі. Ці продукти можна було продавати вільно на базарі.

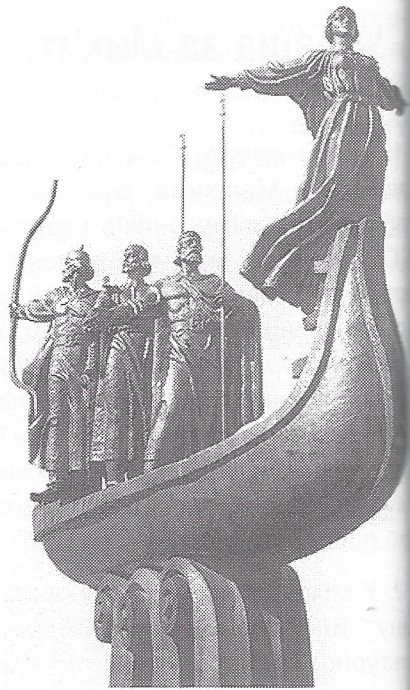
2. У міжнародних відносинах Хрущов пробував закінчити „холодну війну“. Він приїхав до Нью-Йорку на сесію ООН, де поводить себе некультурно. Проте він їздив по Америці й був здивований великими фармами на заході США. Вів переговори з президентом Айзенгавером та діячами в Західній Європі. Утім, коли угорці почали вимагати більше самостійності в 1956 р., Хрущов післяв советські танкові дивізії, які придушили угорське повстання.

Також Хрущов підтримував режим Ф. Кастра на Кубі і наразився на небезпеку атомової війни з Америкою, коли післяв кораблі з ракетами до Куби. Президент Джон Кенеді в 1962 р. загрозив війною, і Хрущов ракети відкликав, скомпромітувавши советську політику. У жовтні 1964 р. року Хрущов був скинений, натомість прийшов до влади Л. Брежнев.

3. Хрущов був обізнаний з економікою і, в цілому, станом України. За Сталіна він був Першим секретарем української комуністичної партії, себто був „босом“ України. Він хотів прилучити українців до співпраці з росіянами у володінні цілим Радянським Союзом (так звана теорія „молодшого брата“). Під час панування Хрущова українці були членами Політбюра СРСР (Кириченко, Підгорний). Хрущов посилав українців в різні республіки СРСР, наприклад, до Литви, Казахстану, Кіргізії на відповідальні посади. Натомість українці мали зректися свого українства, русифікуватися й стати „советським народом“.

4. Щоби прихилити до себе панівну верству УРСР, Хрущов влашту-

вав гучне святкування штучного „возз'єднання України з Росією в 1654 р.". Комуністична партія твердила облудно, що козацький гетьман Богдан Хмельницький уклав не військовий союз з Москвою проти Польщі, а об'єднав український народ з російським. А щоби українці не виявляли протестів, Хрущов відлучив півострів Крим від Російської СФСР і прилучив до УРСР в 1954 р. Ця територія належала Україні віддавна, але він хотів показати свою прихильність до українців.

5. За Хрущова розпочалася масова будова житлових будинків й масивів, щоб задовольнити потреби населення у нових помешканнях. У більших містах України, як-от: Київ, Харків, Одеса, Запоріжжя, Львів — постали цілі квартали, і міста значно поширили свою площу заселення. Дотепер ці житлові будинки, так звані „хрущовки“, існують, хоч багато з них потребують докорінного ремонту.

6. Українські селяни одержали, як зазначалось, внутрішні паспорти й присадибні ділянки. Розводячи городовину й свійських тварин на свої потреби та на продаж, багато селян вийшли з економічної скрути й забезпечили свої родини харчами.

7. Зменшення терору й можливість вільніше жити дали змогу дещо відродитися культурному життю України. Йшли опери на українські теми, наприклад, К. Данькевича „Богдан Хмельницький“, М. Лисенка „Тарас Бульба“. Посилені хоріві капелі та ансамблі виїжджали за кордон на гостинні виступи.

8. На часи Хрущова припадає деяке відродження в літературі. Перший секретар Центрального Комітету Комуністичної партії УРСР Петро Шелест був у суті речі націонал-комуністом і хотів, щоб українська мова, традиції й культура мали можливість відродитися. Він сам б

автором книжки „Україно моя Радянська“, де писав про Україну із захопленням. Шелест радів появи нових літературних талантів — Ліни Костенко, Василя Симоненка, Івана Драча, Івана Дзюби та інших, які почали свою творчу діяльність у той час. Ці молоді письменники, знані як шістдесятники, дали поштовх до нового відродження України.

9. Проте не всім плямам Хрущова судилося сповнитися. Опозиція в Політбюрі ЦК КПСС виступала проти його політики в ССРСР та в країнах-сателітах. Також в Україні знайшлося багато таких, яким не до вгоди були спроби надати українцям рівного статусу з росіянами. Після того, як скинули Хрущова в Москві, почалися арешти шістдесятників та інших діячів, зокрема Лук'яненко і Кандиби.

За Брежнєва прийшла доба репресій та „застою“.

Поясніть слова:

культ особи

шістдесятники

амнестія

внутрішні пашпорти

Політбюро ЦК КПСС

„холодна війна“

Петро Шелест

присадибні ділянки

„хрущовки“

Дайте відповіді на запитання:

1. Що змінилося в Україні після смерті Сталіна?
2. Чому Хрущов симпатизував українцям?
3. Що Хрущов зробив для селян?
4. Чому Хрущов віддав Крим Україні?
5. Як виглядали міжнародні відносини за Хрущова?
6. Які українські опери йшли в Україні?
7. Що таке теорія „молодшого брата“?
8. Чому теорія „возз'єднання України з Росією“ є облудна?
9. Чи були українці в Політбюрі ЦК КПСС?
10. Що таке „совєтський народ“?